PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV   Warszawa, piątek 7 czerwca 1929 r.   Nr. 128

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Niemcy. — **Zagadnienia ogólne:** Sytuacja polityczna w Anglji. — Sytuacja międzynarodowa. — Sprawa ochrony miejszości narodowych.
W DODATKU: Przegląd prasy ZSRR. i emigracji rosyjskiej.

SPRAWY POLSKIE.

POLSKA A NIEMCY.

Berl. Tagbelatt 5.VI podaje przebieg rozprawy sądowej w Opolu i wyrok w sprawie aresztowanych za napad na artystów polskich i zaznacza, iż swego czasu prasa prawicowa składała odpowiedzialność za wypadki opolskie na „głupią młodzież“, tymczasem obecnie okazuje się, jak podaje „Völkischer Beobachter“, iż jeszcze przed południem krytycznego dnia rozrzucano odezwy, nawołujące wyraźnie do czynnego wystąpienia przeciwko polskim artystom.

Cała niemal prasa berlińska 6.VI przynosi obszerne artykuły i korespondencje, zawierające wrażenia z wycieczki dziennikarskiej na Pomorze pruskie i do Prus Wschodnich. Wszystkie niemal artykuły te i wrażenia przynoszą obraz zburzonego mostu pod Opalenicą, przedstawiając go jako symbol losu, który spotkał wschodnie prowincje Prus i określając położenie tych prowincji jako sprzeczne z naturą i niemożliwe do utrzymania na stałe. Wszystkie te artykuły (nietylko na łamach prasy prawicowej, ale również centrowej „Germanii“ i demokratycznego „Börsen Kurier“) podkreślają zaniedbany stan Wisły.

Börsen Kurier 6.VI podnosi, że na utrzymanie Wisły Prusy przed wojną wydawały rocznie $2\frac{1}{2}$ miljona marek, podczas gdy Polska na utrzymanie całego biegu Wisły wydaje zaledwie miljon rocznie, świadomie dopuszczając do tego, że koryto Wisły staje się coraz mniej zdatne dla żeglugi. W ciągu całych miesięcy — pisze „Börsen Kurier“ — nie płynie przez Wisłę obecnie tyle okrętów, ile dawniej — przepływało w ciągu jednego dnia.

Germania 6.VI. podnosząc również stan zaniedbania koryta Wisły, co uniemożliwia regularną żeglugę na dłuższą metę, stwierdza, że ruch pasażerski z Prusami Wschodniemi rozwija się w ostatnich latach powoli, lecz stale. Korytarz przestaje być postrachem dla podróżującej publiczności. „Germania“ podkreśla, że dzięki wysiłkom niem. urzędu spraw zagranicznych i kolei Rzeszy udało się zabezpieczyć swobodną komunikację kolejową przez korytarz, funkcjonującą normalnie pomimo zburzenia przez Polskę mostu pod Opalenicą, którego ostatnie filary sterczą z nurtów Wisły, jako symbol niszczycielskiej namiętności, zmierzającej do utrudnienia komunikacji.

Deutsche Allg. Ztg. 4.VI. podaje interpelację frakcji „niem.-narodowych“ w parlamencie w sprawie rzekomego napadu na Niemca 6 Polaków w powiecie Świeckim na Pomorzu, domagającą się, aby rząd niemiecki wpłynął na Polskę o ukaranie winnych.

Dziennik zaopatruje interpelację w tytuł: „Polski bandytyzm na Pomorzu“.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SYTUACJA POLITYCZNA W ANGLJI. SYTUACJA MIĘDZYNARODOWA.

The Obesver 2.VI w art. wst. wyraża zadowolenie ze zwycięstwa Partji Pracy i żywi nadzieję, że pierwsza debata w sprawach polityki zagranicznej uwidoczni jednomyślność w dwóch zasadniczych kwestjach. Przedewszystkiem nowy parlament będzie gorliwie dążył do porozumienia między Francją a Niem-

cami, a następnie będzie starał się osiągnąć zupełną zgodę ze Stanami Zjednoczonemi. Nawiązanie kontaktu z Rosją sowiecką również będzie dążeniem nowego parlamentu, mimo, że w tym względzie podnoszą się tu i owdzie głosy sprzeciwu.

The Manchester Guardian 3.VI w art. wst. głosi tezę utworzenia rządu przez labourzystów przy poparciu liberałów. Jeżeli MacDonald potrafi pozyskać to poparcie, to w takim razie będzie mógł utrzymać się u steru rządów przez pełne dwa lata, o co właśnie mu chodzi.

The Daily News 3.VI komentując sytuację powyborczą, nie uznaje by liberali ponieśli klęskę; ujemne dla nich rezultaty wyborcze tłumaczy autor wadliwą ordynacją wyb., dzięki której 5.000.000 głosów dało tylko 60 miejsc liberałom, a 8.000.000 głosów — 288 miejsc labourzystom. Autor domaga się stanowczo reformy „tak wadliwej“ ordynacji wyborczej.

The New York Herald 4.VI, omawiając w art. wst. rezultaty wyborów w Anglji, pisze, że z dojściem do władzy Labour Party ulubiona doktryna Anglików o supremacji Anglji na morzu ulegnie zmianie. Na poparcie swego twierdzenia autor przytacza enuncjację Mac Donalda o wolności mórz i podkreśla, że nowa orjentacja w zagranicznej polityce Wielkiej Brytanji ma wielkie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych.

The New York Herald 2.VI w art. wst. wyraża opinję, że rządy partyjne w Anglji okażą się bardzo niestałe w najbliższej przyszłości, albowiem trudny jest do pomyślenia jakiś trwały kompromis liberałów z konserwatystami lub labourzystami. Nieznaczna przewaga labourzystów nie stworzy stałego rządu, o ile wysunięty przez nich program reform socjalnych nie będzie odrazu realizowany. Autor przypuszcza, że parlament obecny będzie tak samo krótkotrwały jak parlament z roku 1924. Sprytne wykorzystanie sytuacji przez liberałów, którzy są języczkiem u wagi, może spowodować upadek nowego gabinetu.

Chicago Daily Tribune 3.VI. Koresp. z New Yorku donosi, że poranna prasa nowojorska w artykułach poświęconych wyborom angielskim dochodzi do wniosku, że 3-partyjny system w Anglji skończył się i obecnie można obserwować nawrót do systemu dwupartyjnego.

The Chicago Daily Tribune 4.VI. Koresp. z New Yorku donosi: „Evening World“ sądzi, iż rezultaty wyborów angielskich wskazują na doniosłość dwupartyjnego systemu w Anglji. Zdaniem tego dziennika, liberali pomimo nieznacznej ilości mandatów stali się faktycznie dyktatorami Anglji. Mimo to jednak dziennik wątpi, by Lloyd George wszedł w pertraktacje z Labour Party, będąc bliższy Torysom. Ewentualne udzielenie przez Lloyd George‘a poparcia konserwatystom, wzmocniłoby tylko Partję Pracy i zapewniłoby jej większe szanse zwycięstwa w przyszłych wyborach.

Il Giornale d‘Italia 2.VI w art. wst. twierdzi, że liberali angielscy odnieśli porażkę dlatego, że w okresie rewizji historji nie ma miejsca na stronnictwa środkowe, żyjące tylko kompromisami. Ponadto przyczyną takiego a nie innego wyniku wyborów angielskich był brak hasła. W r. 1918 głosowano pod hasłem wojny na liberałów i Lloyd George‘a, w r. 1924 głosowano przeciw Rosji i bolszewizmowi na konserwatystów, a w obecnych wyborach nie było hasła. Zwycięstwo Labour Party jest tylko wynikiem ogólnego niezadowolenia z obecnego stanu, wobec czego naród rzuca się ślepo w stronę nieznaną. Na zwycięstwo Labour Party złożyło się również zużycie się stronnictwa konserwatystów, bo w warunkach parlamentaryzmu każde stronnictwo rządzące zużywa się, a opozycja obwinia go jak przyczynę wszystkich kłopotów, zapominając, że kiedy była u władzy, nie umiała ich sama usunąć. Zagranicą może nowy rząd angielski być nie miły Francji, ale Włochy pamiętają, że właśnie pierwszy rząd Labour Party doprowadził do sprawiedliwego podziału kolonij w Afryce.

Il Mattino 2.VI w art. wst. wyraża zadowolenie z powodu klęski liberałów angielskich, stwierdzając, że liberali nienawidzą Włoch faszystowskich. Natomiast pierwszy rząd Labour Party zgodził się na odstąpienie Włochom kolonji Giubaland. Autor wierzy, że nowy rząd angielski poprowadzi politykę w kierunku rzeczywistego pokoju i antymilitaryzmu, chociaż może być zmuszony do zwiększenia zbrojeń, tak jak się to zdarzyło socjalistom niemieckim, którzy uchwalili budowę olbrzymiego pancernika. Podobnie zbroją się niektóre sąsiadujące z Włochami państwa demokratyczne, które wydają na zbrojenia znacznie więcej niż Włochy, a zwłaszcza uderzające są zbrojenia Z. S. R. R. w celu utrzymania ziem zebranych przez Rosję carską.

SPRAWA OCHRONY MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Deutsche Allgemeine Zeitung, 6.VI. przytacza krótką treść memorjału niemieckiego w sprawie mniejszości narodowych, przedłożonego komitetowi trzech, podkreślając, że pokrywa się on merytorycznie z dezyderatami kongresu mniejszościowego.

Memorjał zawiera następujące tezy: 1) ochrona mniejszości stanowi dla państwa zainteresowanego zasadę, której utrzymanie podlega gwarancji Ligi Narodów, 2) zasada ta nie jest normą przejściową, lecz podstawą lojalnego współżycia mniejszości narodowych w obrębie państwa, 3) odwoływanie się do postanowień w sprawach mniejszościowych nie może być uważane za niedopuszczalne mieszanie się do spraw wewnętrznych danego państwa, ani też za popieranie ruchu antypaństwowego, 4) Liga Narodów jest obowiązana do stałej kontroli ogólnego wykonania postanowień, dotyczących ochrony mniejszości i nie powinna ograniczać się tylko do poszczególnych wypadków, 5) wykonywanie tych funkcji powinno być powierzone specjalnemu organowi, t. j. stałej komisji mniejszościowej przy Lidze Narodów.

Pozatem memorjał zajmuje się jeszcze kwestją petycji mniejszości, żądając jawności dochodzeń, uznania prawa komitetu mniejszościowego do zasięgania dodatkowych wyjaśnień ze strony petentów, wzmocnienia komitetu trzech, wreszcie wciągnięcia zainteresowanych lub sąsiadujących narodów do badań wstępnych.

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54. tel. 15-56 i 242-40 Drukowane na prawach rękopisu.